

Zadovoljstvo životom starijih osoba u domovima za starije i u vlastitom domu

Damir Lučanin*, Jasminka Despot Lučanin, Adrijana Košćec
Bjelajac**, Eva Anđela Delale, Marina Štambuk

*Zdravstveno veleučilište u Zagrebu**

Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu

*Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada***

Pojam zadovoljstva životom

- Zadovoljstvo životom je opća procjena subjektivne kvalitete života osobe, ali i jedan od pokazatelja psihološke prilagodbe starenju.
(Diener i sur., 1985; Kaliterna Lipovčan i Prizmić Larsen, 2006)
- U starosti, osoba se suočava s promjenama i gubicima: zdravlja, tjelesnih i kognitivnih funkcija, socijalne uključenosti i produktivnih aktivnosti.
- Paradoks - gubici nisu popraćeni smanjenim zadovoljstvom životom...
(Gana, Bailly, Saada, Joulain i Alaphilippe, 2013)

Tumačenje paradoksa subjektivne dobrobiti

- Teorijski model Selekcije, optimizacije i kompenzacije (SOC) model (Baltes, 1997).
- Starije osobe maksimiziraju dobitke, a minimiziraju gubitke:
 - selektivnim ulaganjem u ostvarive, optimalne ciljeve,
 - time kompenziraju gubitke.
- Očuvanjem razvojnih ciljeva potiču zadovoljstvo životom, umjesto da budu usmjereni samo na gubitke.

Prediktori zadovoljstva životom

- Istraživanja pokazuju da su snažni prediktori zadovoljstva životom u starijih osoba:
socijalna aktivnost, percepcija vlastitog zdravlja te depresivnost.
(Gutierrez, i ost, 2013; Tomas, Sancho, Gutierrez i Galiana, 2014; Kim i Sok, 2013)
- U našim prethodnim istraživanjima - značajni prediktori zadovoljstva životom su bili:
 - Longitudinalno: depresivnost (negat. korel.)
 - Transverzalno: percepcija vlastitog zdravlja (pozit. korel.)(Lučanin, Despot Lučanin, Košćec Bjelajac, & Delale, 2017).

Mogućnost uopćavanja nalaza

- Naša prethodna istraživanja – provedena u domovima za starije:
 - onemogućava uopćavanje nalaza na populaciju starijih osoba.
- U ovom koraku istraživanja:
 - ➔ uključene starije osobe koje žive u vlastitom kućanstvu,
 - ➔ u općim uvjetima života specifičnima za Hrvatsku.

Cilj istraživanja

- Utvrditi doprinos nekih psihosocijalnih čimbenika zadovoljstvu životom starijih osoba s obzirom na različite oblike stanovanja – u domu za starije osobe ili u vlastitom kućanstvu.
- Promatrani psihosocijalni čimbenici ➡ iz domene gubitaka u starosti, povezani s adaptivnim funkcioniranjem ➡ sukladno SOC modelu.
- Temelj za predviđanje potreba za psihosocijalnim intervencijama u svrhu poboljšanja kvalitete života starijih osoba odnosno njihove bolje prilagodbe životu u starosti.

(Baltes, 1997; Gerstorf, Ram, Röcke, Lindenberger, & Smith, 2008)

Metoda: Sudionici - N = 334

Žive u domovima za starije:

- N=167
- Dob: 69-100 god., M= 84 godine,
- 80% žena i 20% muškaraca.

Žive kod kuće:

- N=167
- Dob: 68-91 god., M= 76 god.
- 66% žena i 34% muškaraca

Svi su sudionici bili pokretni i bez dijagnoze demencije.

A tropical beach scene with turquoise water, white sand, palm trees, and a small island in the distance. The title 'Metoda' is centered in the upper half of the image.

Metoda

Varijable:

- Sociodemografski podaci (*dob, spol, obrazovanje, bračni status*)
- Subjektivno zdravlje (*ljestvica samoprocjene, 2 čestice*)
- Funkcionalna sposobnost (*ADL indeks, 14 čestica*)
- Socijalna participacija (*ljestvica samoprocjene, 5 čestica*)
- Kvaliteta spavanja (*Pittsburgh Sleep Quality Assessment - PSQI, 7 komponenti spavanja*)
- Zadovoljstvo životom (*ljestvica samoprocjene, 8 čestica*)

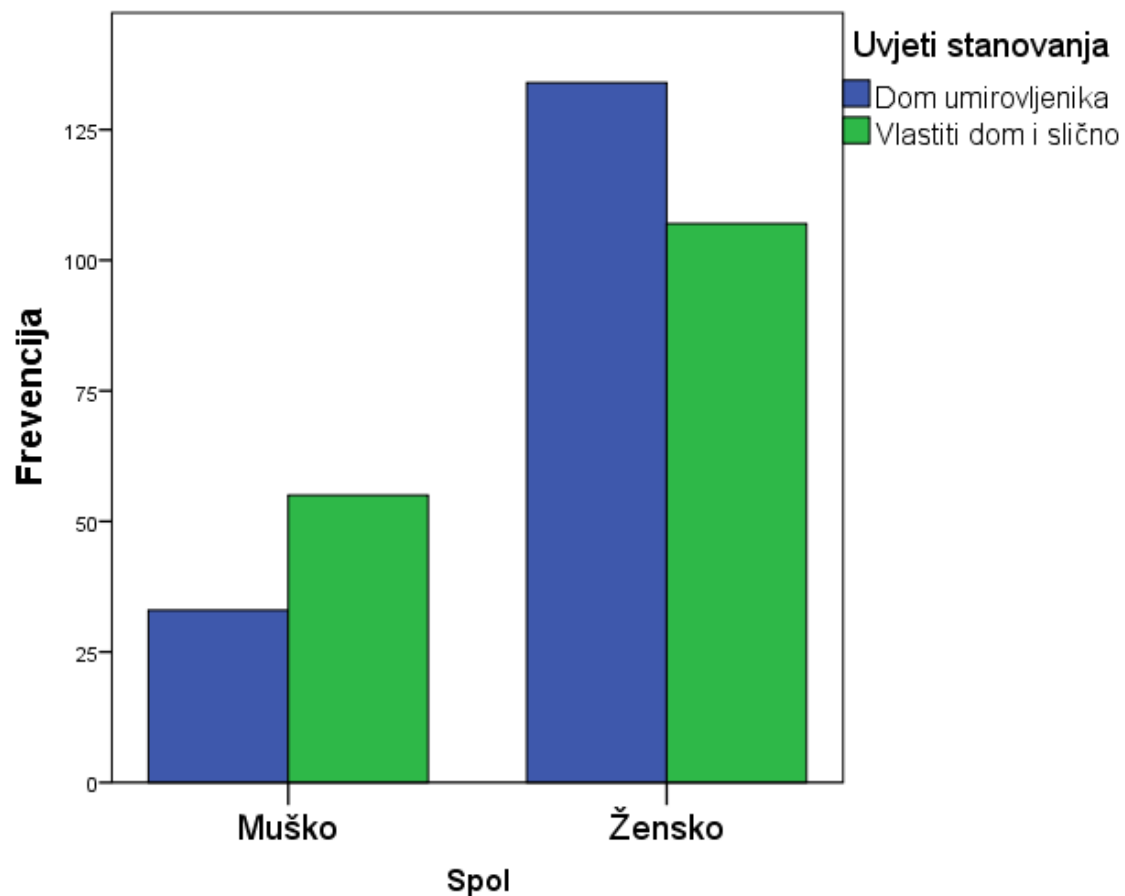
Postupak:

- Uvježbani intervjueri,
- prikupili su podatke individualno,
- strukturiranim intervjuom,
- u domovima za starije osobe i u kućanstvima sudionika.

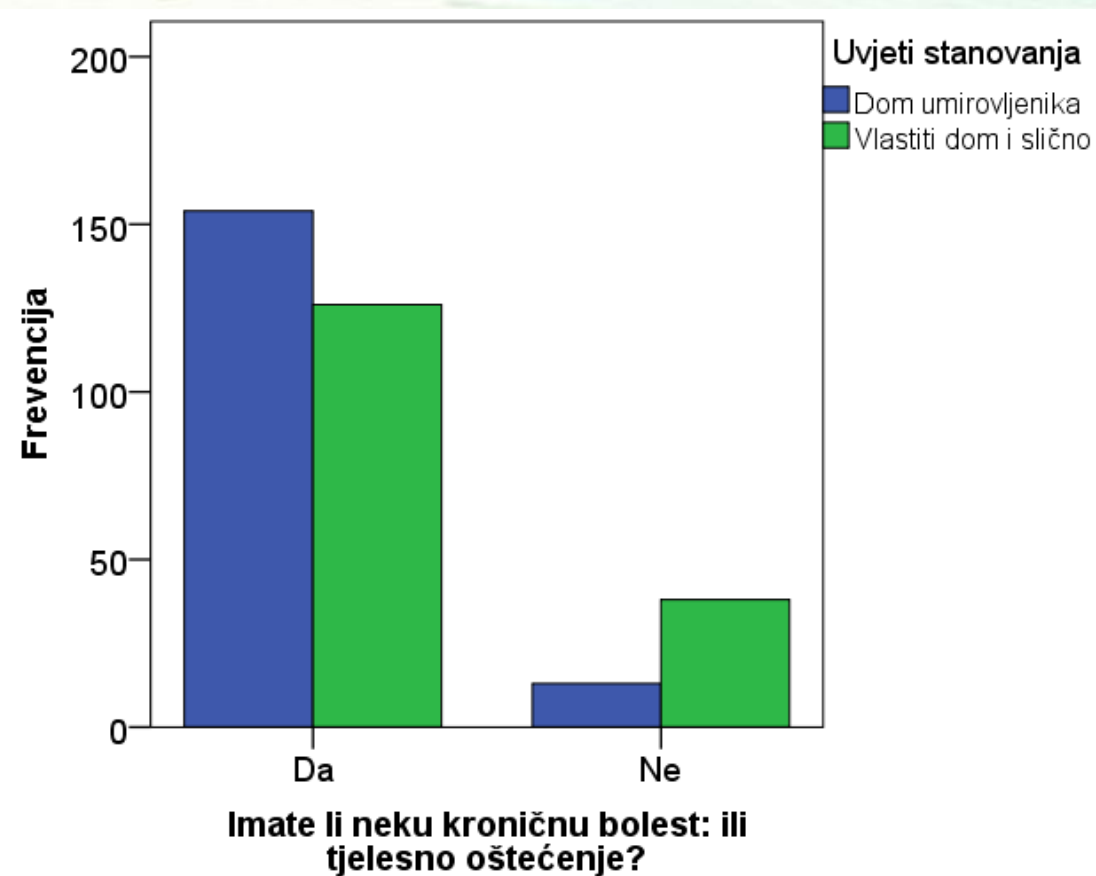
Rezultati – Deskriptivni podaci za cijeli uzorak

Varijable	Smještaj	N	M	SD	Min	Max
Dob ispitanika	Dom umirovljenika	167	84,5	6,13	69	100
	Vlastiti dom i slično	159	76,3	5,04	69	91
Socijalna participacija	Dom umirovljenika	167	8,0	2,513	5	15
	Vlastiti dom i slično	161	7,7	1,93	5	14
Samoprocjena zdravlja	Dom umirovljenika	167	5,3	1,33	2	8
	Vlastiti dom i slično	167	5,5	1,31	2	8
Funkcionalna sposobnost	Dom umirovljenika	167	41,8	9,52	18	56
	Vlastiti dom i slično	161	51,5	6,41	21	56
Zadovoljstvo životom	Dom umirovljenika	167	19,5	3,53	10	24
	Vlastiti dom i slično	166	19,9	3,35	9	24
Kvaliteta spavanja	Dom umirovljenika	167	8,2	4,19	1	19
	Vlastiti dom i slično	167	6,4	3,84	0	17

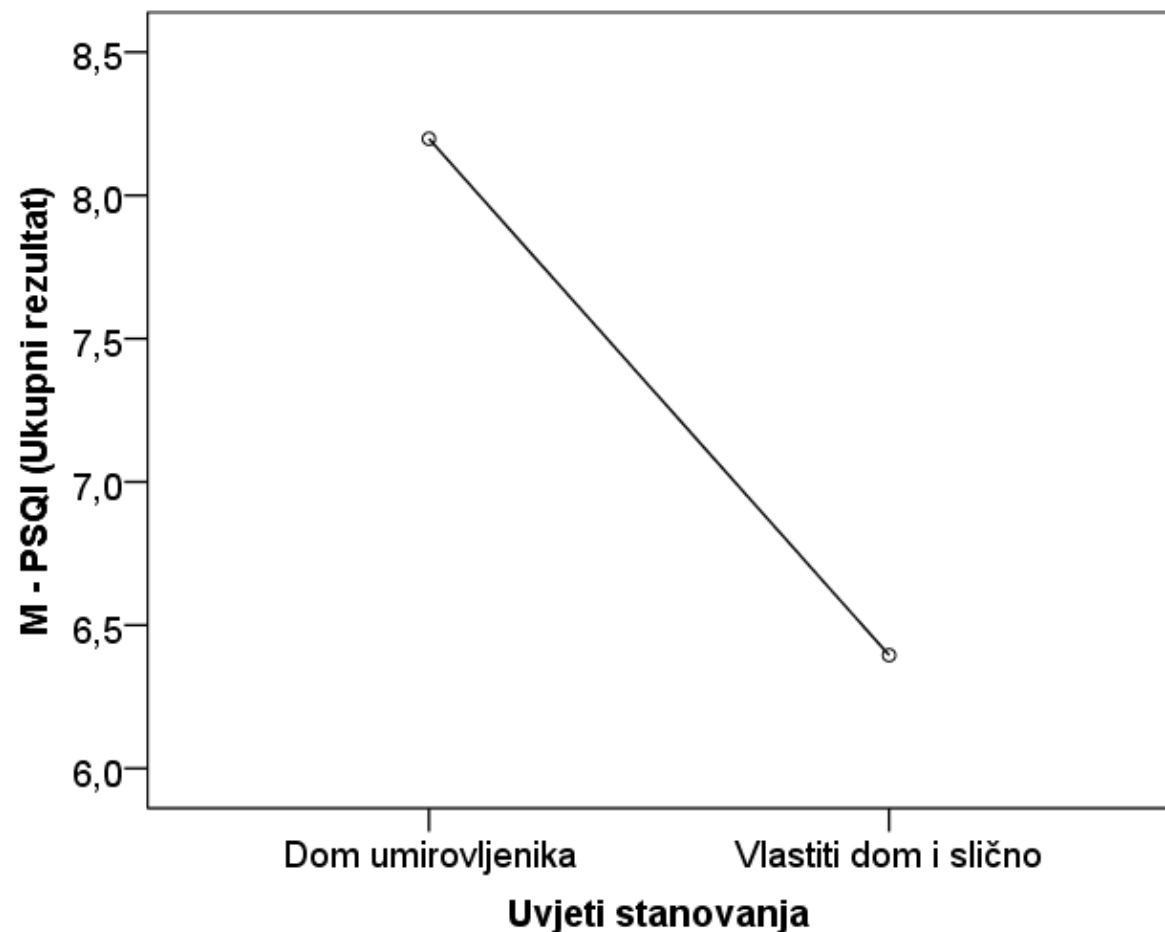
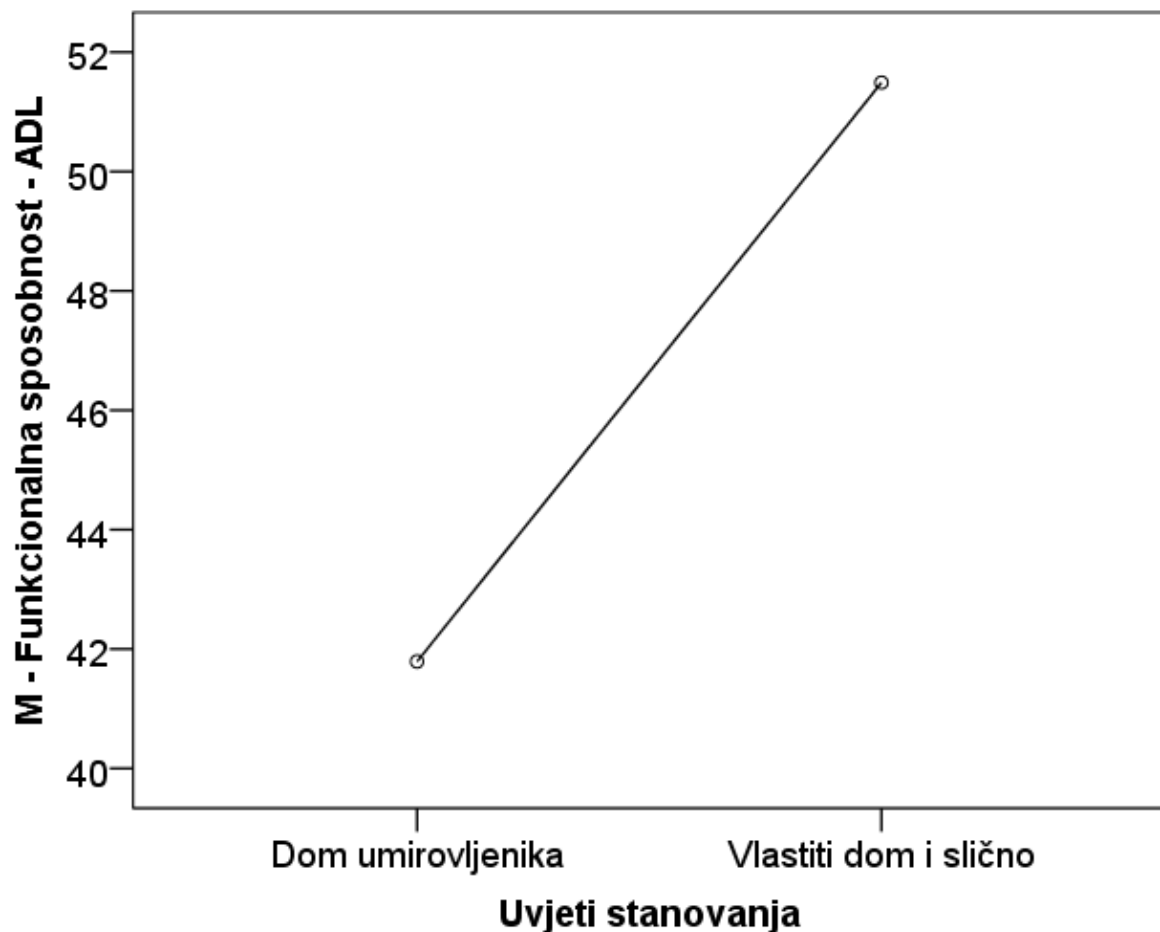
Spol osoba

Učestalost kroničnih bolesti

Funkcionalna sposobnost PSQI Ukupni rezultat

Povezanosti među varijablama za cijeli uzorak

Varijabla \ r	Zadovoljstvo životom	Funkcionalna sposobnost	Samoprocjena zdravlja	Kvaliteta spavanja	Socijalna participacija	Dob ispitanika
Zadovoljstvo životom	1	,294	,414	-,370	,207	-,062
Funkcionalna sposobnost		1	,469	-,341	,183	-,339
Samoprocjena zdravlja			1	-,359	,227	-,001
Kvaliteta spavanja				1	-,059	,128
Socijalna participacija					1	-,065
Dob sudionika						1

Rezultati regresijskih analiza - beta koeficijenti

Varijabla	Dom umirovljenika	Vlastiti dom i slično
Funkcionalna sposobnost - ADL	,060	,147
Ukupna samoprocjena zdravlja	,282	,170
Kvaliteta spavanja - PSQI	-,301	-,190
Socijalna participacija	,065	,170
Dob sudionika	-,022	-,050
R	,513	,485
R²	,263	,235

Rasprava

- Zadovoljstvo životom u sudionika je prilično visoko i ne razlikuje se značajno s obzirom na oblik stanovanja.
- Utvrđene su razlike u strukturi prediktorskih varijabli koje značajno doprinose tumačenju zadovoljstva životom sudionika:
 - u domovima za starije osobe - samoprocjena zdravlja i kvaliteta spavanja ($R^2=26\%$) – psihofizički čimbenici
 - u vlastitom kućanstvu - socijalna participacija i kvaliteta spavanja ($R^2=24\%$) – psihosocijalni i psihofizički čimbenici

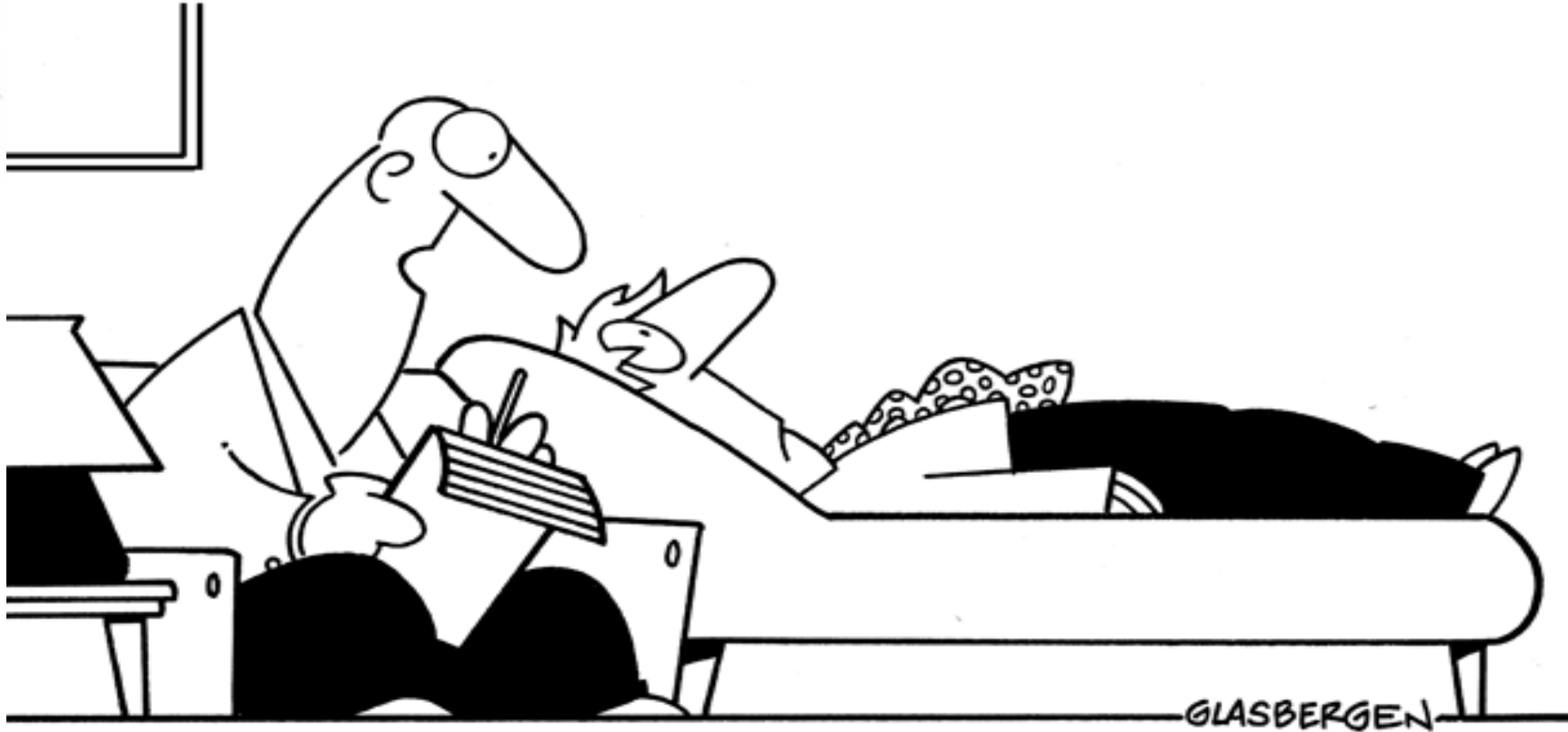

Zaključak

- Nalazi sukladni teorijskom modelu Selekcije, optimizacije i kompenzacije.
- Više značaja pridaju domenama funkcioniranja koje omogućuju bolje zadovoljstvo životom u okolini u kojoj žive.
- Primjena dobivenih rezultata je u području poboljšanja kvalitete života starijih osoba, odnosno u razvoju usluga koje bi potaknule bolju prilagodbu životu u starosti.

Hvala na pažnji

© Randy Glasbergen / glasbergen.com

“I’m not supposed to tell this, but the true secret to happiness is having more stuff than everyone else!”